

## **Lakivaliokunta**

### **Kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamisesta**

#### **JOHDANTO**

##### *Vireilletulo*

Kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamisesta (KAA 2/2016 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

##### *Lausunto*

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 1/2017 vp

##### *Asiantuntijat*

Valiokunta on kuullut:

- aloitteen tekijä Pasi Turunen
- aloitteen tekijä Jukka-Pekka Rahkonen
- varatuomari Jyrki Anttinen
- professori Tapio Puolimatka
- lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen, oikeusministeriö
- hallitussihteeri Milja Tiainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Veli-Pekka Viljanen

##### *Julkinen kuuleminen*

Lakivaliokunta järjesti 27 päivänä lokakuuta 2016 kansanedustajille ja tiedotusvälineille sekä verkkolähetyksen kautta yleisölle suunnatun julkisen kuulemistilaisuuden, jossa kuultavina olivat aloitteen tekijöiden edustajat ja heidän avustajansa varatuomari Jyrki Anttinen sekä professori Tapio Puolimatka.

#### **KANSALAISALOITE**

Kansalaisaloite pyrkii avioliiton säilyttämiseen aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamiseen. Aloitteen mukaan sukupuolineutraali

## Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp

avioliitto riistää adoptiolapselta mahdollisuuden korvaavaan kokemukseen eri sukupuolta olevista vanhemmista, isästä ja äidistä. Lapsen oikeus olla isän ja äidin hoidettavana ei voi toteutua samaa sukupuolta olevien avioliitossa. Aloitteen mukaan samaa sukupuolta olevien parien oikeudet on huomioitu riittävällä tavalla parisuhdelaisissa.

### VALIOKUNNAN PERUSTELUT

*Kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamisesta*

Eduskunta hyväksyi viime vaalikaudella 28.11.2014 avioliittolain muutoksen (156/2015), joka mahdollistaa avioliiton solmimisen myös samaa sukupuolta oleville pareille. Muutoksen myötä aviopareja koskevat oikeudet, kuten adoptio-oikeus ja oikeus ottaa yhteinen sukunimi, koskevat myös samaa sukupuolta olevia pareja. Avioliittolain muutos tulee voimaan 1.3.2017.

Käsiteltävänä oleva kansalaisaloite pyrkii kumoamaan edellä mainitun avioliittolain muutoksen. Sen tarkoituksena on säilyttää avioliitto vain miehen ja naisen välisenä. Aloitteeseen sisältyvä kumoamissädös ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen avioliittolain muuttamisesta annetun lain voimaantuloa 1.3.2017.

*Kansalaisaloite avioliittolain muuttamisesta sukupuolineutraaliksi*

Eduskunnan hyväksymä avioliittolain muutos perustui sekin kansalaisaloitteeseen (M 10/2013 vp). Kyseisen kansalaisaloitteen käsittelyssä lakivaliokunta kuuli yhteensä noin kuuttakymmentä asiantuntijaa saadakseen mahdollisimman laaja-alaisen ja monipuolisen kuvan aloitteesta ja sen vaikutuksista (LaVM 14/2014 vp, s. 6). Asiantuntijoina kuultiin paitsi eri ministeriöitä ja viranomaisia, uskonnollisia yhdyskuntia, eri alojen järjestöjä (mm. Adoptioperheet ry, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Pelastakaa Lapset ry, Sateenkaariperheet ry, SETA ry ja Väestöliitto ry), perhe-, lapsi- sekä valtiosääntöoikeuden professoreja samoin kuin lastenpsykiatreja. Asiantuntijoiden näkemykset kansalaisaloitteesta jakaantuivat kolmeen ryhmään: aloitetta kannattaviin ja sitä vastustaviin sekä niihin, joissa ei otettu kantaa aloitteen puolesta tai sitä vastaan. Lapsen asemaan ja etuun vetosivat sekä aloitetta kannattavat että sitä vastustavat.

Arvioidessaan kyseisen aloitteen suhdetta perus- ja ihmisoikeuksiin lakivaliokunta katsoi perustuslakivaliokunnan aiempiin lausuntoihin viitaten, ettei tuolloista oikeustilaa eli sitä, että avioliitto on vain miehen ja naisen välinen, voitu pitää perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen kannalta ongelmallisena, sillä avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen asettamiselle eri asemaan oli olemassa erityiset perusteet, ja parisuhteiden sääntely oli jätetty kansalliseen harkintavaltaan (LaVM 14/2014 vp, s. 6, 7 ja 11). Toisaalta lakivaliokunta totesi, ettei perustuslaista tai Euroopan ihmisoikeussopimuksesta johtunut kansalaisaloitteessa ehdotettujen muutosten säätämiseksi estettä edellyttäen, että uskonnollisten yhdyskuntien asema huomioidaan. Perus- ja ihmisoikeudet eivät siten asettaneet estettä säätää avioliittolakia sukupuolineutraaliksi, vaan myös tällainen muutos mahtui kansallisen lainsäätäjän harkintavaltaan.

## Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp

Lakivaliokunta päätyi ehdottamaan, että kansalaisaloite avioliittolain muuttamisesta sukupuoli-neutraaliksi hylätään. Eduskunta päätyi kuitenkin hyväksymään mietintöön sisältyvään vastalauseeseen perustuvan ehdotuksen kansalaisaloitteeseen sisältyvän avioliittolain muutoksen hyväksymisestä muutettuna. Koska kansalaisaloitteen eduskuntakäsittelyssä oli ilmennyt, että avioliittolain muuttamisella sukupuoli-neutraaliksi on muuhun lainsäädäntöön heijastusvaikutuksia, joita oli tarpeen vielä selvittää, eduskunta hyväksyi samassa yhteydessä myös lausuman, jossa se edellytti, että hallitus valmistele viivytyksettä esityksen tasa-arvoisen avioliittolain edellyttämistä muutoksista tarvittaviin muihin lakeihin. Tarkoituksena oli, että tällaiset myöhemmin hyväksyttävät lainmuutokset tulevat voimaan samaan aikaan avioliittolain muutoksen kanssa 1.3.2017.

Eduskunta on kuluvalle vaalikaudella hyväksynyt kyseiset avioliittolain muutokseen perustuvat muut lainmuutokset kahdessa eri yhteydessä. Hallituksen esityksen HE 65/2015 vp pohjalta on 17.2.2016 hyväksytty muutokset avioliittolakiin (249/2016), rekisteröidystä parisuhteesta annettuun lakiin (250/2016), väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin (251/2016), transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annettuun lakiin (252/2016), uskonnonvapauslakiin (253/2016) ja hedelmöityshoitolakiin (254/2016). Lisäksi hallituksen esityksen HE 232/2016 vp pohjalta on 13.12.2016 hyväksytty tarvittavat muutokset sosiaaliturvalainsäädäntöön ja siten muutettu sairausvakuutuslakia (6/2017), asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia (8/2017), työttömyysturvalakia (9/2017), kansaneläkelakia (10/2017), eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia (11/2017), yleisestä asumistuesta annettua lakia (12/2017) ja toimeentulotuesta annettua lakia (13/2017). Kyseiset lainmuutokset tulevat voimaan samanaikaisesti avioliittolain muutoksen kanssa.

### *Perustuslakivaliokunnan lausunto*

Lakivaliokunta on pyytänyt aloitteen perustuslainmukaisuudesta ja suhteesta ihmisoikeussopimukseen perustuslakivaliokunnalta lausunnon, koska asiasta ilmeni valiokunnan kuulemisissa epäselvyyttä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut nyt käsiteltävänä olevaa kansalaisaloitetta erityisesti perustuslain yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n kannalta (PeVL 1/2017 vp, s. 3–4). Lausunnosta ilmenee, että perustuslakivaliokunta on pitänyt arvion lähtökohtana sitä, että kansalaisaloitteessa kumottavaksi esitetty lainsäädäntö ei ole vielä voimassa. Tällaisessa tilanteessa kyse ei perustuslakivaliokunnan mielestä ole sellaisista lainsäädäntöön perustuvista perustelluista odotuksista, joita pitäisi ehdottomasti suojata.

Perustuslakivaliokunta kuitenkin korostaa, että eduskunta on hyväksyessään kansalaisaloitteen pohjalta 1.3.2017 voimaantulevat avioliittolain muutokset ja hallituksen esityksen perusteella siihen asiallisesti liittyvät muut lait tehnyt ratkaisun edistää yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa perustuslain 22 §:n mukaisesti. Näin ollen kansalaisaloitteeseen sisältyvä lakiehdotus ei perustuslakivaliokunnan mukaan ole ongelmaton perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännöksen kannalta. Perustuslain 6 §:n 2 momentista ei kuitenkaan perustuslakivaliokunnan mukaan aiheudu sellaisia ehdottomia vaatimuksia, jotka estäisivät kansalaisaloitteen mukaisen lain säätämisen tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mielestä lakivaliokunnan on kuitenkin perustuslaista johtuvista syistä varmistettava, että lakiehdotus ei johtaisi taannehtiviin heikennyksiin oikeuteen solmia avioliitto, rekisteröidä parisuhde tai näiden oikeuksien käyttämisen

## Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp

oikeusvaikutuksiin. Tämä on edellytys sille, että laki voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

### *Lakivaliokunnan johtopäätökset*

Eduskunta on edellä kuvatuin tavoin viime vaalikaudella hyväksynyt avioliittolain muuttamisen siten, että myös samaa sukupuolta olevat parit voivat solmia avioliiton. Tällä vaalikaudella eduskunta on kahdessa eri yhteydessä hyväksynyt avioliittolain muutokseen asiallisesti perustuvia lainmuutoksia, jotka tulevat samanaikaisesti voimaan aiemmin hyväksytyyn avioliittolain muutoksen kanssa. Nämä päätökset edistävät yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Nyt käsiteltävänä oleva kansalaisaloite pyrkii kumoamaan eduskunnan aiemmin tekemän päätöksen avioliittolain muuttamisesta. Lainmuutos kumottaisiin juuri ennen sen voimaantuloa.

Lakivaliokunta katsoo, että kansalaisaloitteessa on kyse samasta asiasta, jossa eduskunta on tehnyt päätöksen aivan vastikään. Kyseessä on siten eräänlainen vasta-aloite aiemmin käsitellylle sukupuolineutraalia avioliittoa koskevalle kansalaisaloitteelle. Vaikka kansalaisaloitteesta säädetään perustuslain tasolla suhteellisen väljästi, on perustuslakivaliokunta lausunnossaan katsonut (PeVL 1/2017 vp, s. 2—3), että vastikään eduskunnassa hyväksytyyn lain muutosehdotuksen sisältävä kansalaisaloite ei hyvin sovi yhteen sen kansalaisaloitteen säätämisyvaiheessa esitetyn tarkoituksen kanssa, että kansalaisaloitteella tuodaan uusia aiheita poliittiseen keskusteluun. Toisaalta perustuslakivaliokunnan mukaan lainsäätäjälle kuuluu harkintavaltaa muuttaa lainsäädäntöä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimalla tavalla. Perustuslakivaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota myös siihen, että eduskunnan valiokunnat voivat esimerkiksi hallituksen esitysten käsittelystä poiketen itsenäisesti päättää siitä, ryhtyvätkö ne käsittelemään kansalaisaloitetta ja miten sitä käsitellään (ks. PeVP 103/2016 vp). Lakivaliokunta katsoo, että eduskunnan aiemmin hyväksymän avioliittolain muutoksen kumoaminen nyt käsillä olevan kansalaisaloitteen pohjalta johtaisi mitä ilmeisimmin uuteen kansalaisaloitteeseen, jossa avioliitto pyrittäisiin taas muuttamaan sukupuolineutraaliksi. Mahdollista siten olisi, että syntyisi eräänlainen samaa asiaa koskevien toisilleen vastakkaisten aloitteiden ja lakiehdotusten kierre. Edellä esitetyn vuoksi lakivaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että vastikään eduskunnassa hyväksytyyn lain muutosehdotuksen sisältävä kansalaisaloite ei hyvin sovi yhteen edellä mainitun kansalaisaloitteen säätämisyvaiheessa esitetyn tarkoituksen kanssa.

Lakivaliokunnan mukaan eduskunnan aiempi päätös muuttaa avioliitto sukupuolineutraaliksi perustuu asian perusteelliseen ja asianmukaiseen valiokunta- ja täysistuntokäsittelyyn, jossa ovat tulleet laaja-alaisesti ja monipuolisesti esiin sekä asiaa kannattavien että vastustavien näkökohdat. Myöskään yhteiskunnallisissa tai muissa olosuhteissa ei valiokunnan mielestä ole asian käsittelyn jälkeen tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden vuoksi eduskunnan aiempaa päätöstä olisi perusteltua arvioida uudestaan.

Eduskunnan hyväksymien ja tasavallan presidentin vahvistamien lainmuutosten johdosta on jo ryhdytty toimeenpanotoimiin, muun muassa viranomaisten tietojärjestelmien muutoksiin, joista on aiheutunut kustannuksia. Nyt käsiteltävänä olevan kansalaisaloitteen hyväksyminen ei siten merkitsisi sitä, että vältyttäisiin kustannuksilta, jotka aiheutuvat avioliittolain muuttamisesta sukupuolineutraaliksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakimuutosten voimaantuloon on

## Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp

viranomaistoiminnassa valmistauduttu myös muulla tavoin, muun muassa ohjeistuksessa ja koulutuksessa.

Nyt tarkoitettujen lainmuutosten kumoaminen juuri ennen niiden voimaantuloa olisi poukkoilevaa lainsäädäntötyötä. Se olisi myös kohtuutonta niiden yksilöiden kannalta, joita ne koskevat. Lakivaliokunta korostaa, että eduskunnan lainsäädäntötyössä tulee pyrkiä johdonmukaisuuteen, vakauteen ja ennustettavuuteen, etenkin säädettäessä keskeisiä oikeudellisia instituutioita, kuten avioliittoa, koskevaa lainsäädäntöä.

Edellä esitettyihin perusteluihin viitaten lakivaliokunta ei tue aloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Tässä yhteydessä lakivaliokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kansalaisaloitteessa ehdotetaan kumottavaksi vain avioliittolain muutos 156/2015. Tämä ei ole lainsäädännön selkeyden eikä samaa sukupuolta olevien parien oikeudellisen aseman turvaamisen kannalta riittävää, koska kumota tulisi myös ne eduskunnan hyväksymät muutoslait, jotka asiallisesti liittyvät avioliittolain muutokseen. Jos näin ei tehtäisi, johtaisi tämä muun muassa siihen, että samaa sukupuolta olevat parit eivät voisi 1.3.2017 jälkeen solmia avioliittoa, mutta he eivät voisi myöskään rekisteröidä parisuhdettaan. Tämä johtuu siitä, että samaa sukupuolta olevien parien mahdollisuus rekisteröidä parisuhteensa ei maaliskuun alusta alkaen ole enää mahdollista (lainmuutos 250/2016). Edellä esitetty merkitsee sitä, että avioliittolain muutoksen kumoamisen lisäksi tulisi kumota kaikki ne siihen asiallisesti liittyvät myöhemmin hyväksytyt lainmuutokset, jottei syntyisi perustuslakivaliokunnan tarkoittamia taannehtivia heikennyksiä oikeuteen solmia avioliitto, rekisteröidä parisuhde tai näiden oikeuksien käyttämisen oikeusvaikutuksiin.

### VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

*Eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen KAA 2/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Helsingissä 15.2.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kari Tolvanen kok  
varapuheenjohtaja Eva Biaudet r, osittain  
jäsen Laura Huhtasaari ps  
jäsen Katja Hänninen vas  
jäsen Emma Kari vihr  
jäsen Niilo Keränen kesk  
jäsen Suna Kymäläinen sd  
jäsen Mikko Kärnä kesk  
jäsen Antero Laukkanen kd

## **Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp**

jäsen Outi Mäkelä kok  
jäsen Mika Niikko ps  
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd  
jäsen Juha Pylväs kesk  
jäsen Mari-Leena Talvitie kok  
varajäsen Leena Meri ps  
varajäsen Joonas Räsänen sd  
varajäsen Ville Skinnari sd, osittain  
varajäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila

**Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp**  
**Vastalause**

**VASTALAUSE**

**Perustelut**

Kansalaisaloite (KAA 2/2016 vp) pyrkii avioliiton säilyttämiseen aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona. Miehen ja naisen välisellä avioliitolla on keskeinen merkitys yhteiskunnan ja kristillisen perinteen jatkuvuuden kannalta. Siksi on erityisen perusteltua säilyttää se erillisenä instituutiona ja lainsäädännöllisenä määritelmänä, joka rakentaa yhteiskunnassa vakautta.

Avioliitto-oikeuden rajoittaminen vain miehen ja naisen väliseksi ei ole määriteltävissä ihmisoikeuskysymykseksi. Kyse ei ole syrjinnästä, vaan siitä tosiasiasta, että samaa sukupuolta olevien parien tilanne poikkeaa miehen ja naisen välisestä avioliitosta ja sen merkityksestä yhteiskunnassa. Lakivaliokunta on todennut mietinnössään (LaVM 14/2014 vp), että avioliittolain sääntelyn rajaaminen vain miehen ja naisen väliseksi ei ole ongelma perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen kannalta, koska parisuhteen sääntely kuuluu kansalliseen harkintavaltaan ja avioliiton sekä rekisteröidyn parisuhteen asettamiselle eri asemaan oli erityiset perusteet. Kansalaisaloitteen tavoitteelle ei näin ollen ole valtiosääntöoikeudellista estettä. Miehen ja naisen muodostaman avioliiton rinnalla tulee säilyttää parisuhdelaki ja rekisteröity parisuhde. Parisuhdetta koskeva lainsäädäntö takaa samaa sukupuolta oleville pareille samat oikeudet kuin avioliittolaki miehen ja naisen välisille liitoille.

Lakivaliokunnan mietinnössä (LaVM 14/2014 vp) valiokunta kiinnitti erityistä huomiota lasten oikeuksien toteutumiseen sukupuolineutraalin avioliittolain voimaantulon tapauksessa ja edellytti, että suurien perheoikeudellisten lainsäädäntömuutosten valmistelun yhteydessä pitäisi aina toteuttaa lapsivaikutusten arviointi. Tämä perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen ja sen vaatimukseen lapsen edun asettamisesta ensisijaiseksi kaikessa lapsiin kohdistuvassa päätöksenteossa. Vastaavanlainen velvoite voidaan johtaa perustuslain 6 §:n 3 momentista, jonka mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lapsiasiavaltuutetun mukaan arviointien pitäisi perustua tutkittuun tietoon ja niissä pitäisi arvioida, minkälaisia vaihtoehtoisia tapoja sääntelyn toteuttamiseksi olisi löydettävissä. Tavoitteena on valita ratkaisu, joka varmistaa lapsen edun toteutumisen mahdollisimman hyvin, ja jos tällaisen ratkaisun tekeminen ei jostain syystä ole mahdollista, se olisi erikseen perusteltava lapsivaikutusten arvioinnissa. Sukupuolineutraalin avioliittolain voimaantulon vaikutus koskisi merkittävästi lapsia, mutta heitä ei ole tässä muutosprosessissa huomioitu. Kiireellisesti valmistellussa muutoksessa ei ole laadittu kunnollista, lakivaliokunnan edellyttämää lapsivaikutusten arviointia avioliittolainmuutoksen tai sen liitännäislakien osalta, mitä voidaan pitää virheellisenä menettelyinä.

Koska sukupuolineutraalia avioliittoa koskeva avioliittolain muutos (156/2016) liitännäislakeineen ei ole vielä astunut voimaan, ei tilanteessa ole kyse perustuslakivaliokunnan kannan (PeVL 1/2017 vp) mukaisesti sellaisista lainsäädäntöön perustuvista perustelluista odotuksista, joita pitäisi ehdottomasti suojata. Vielä voimaan astumattoman avioliitto-oikeuden kumoaminen ei siis ole perusoikeuskysymys, ja se voidaan toteuttaa tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Kansalaisaloitteen mukaisesti esitämme, että avioliittolain muutos (156/2015) sekä sen seurauksena myö-

**Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp**  
**Vastalause**

hemmin laaditut lakimuutokset kumotaan avioliiton säilyttämiseksi aidosti tasa-arvoisena. Lisäksi esitämme sairausvakuutuslakiin (1224/2004) uutta lakiehdotusta, jotta liitännäislakien kumoamisesta huolimatta voidaan säilyttää lapsen hoidosta vastaavan isän aseman parantamiseksi aiemmin tehdyt muutokset.

***Ehdotus***

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (*Vastalauseen muutosehdotus*) ja

että hyväksytään uusi lakiehdotus (*Vastalauseen uusi lakiehdotus*).

***Vastalauseen muutosehdotus***

**1.**

**Laki**

**avioliittolain muuttamisesta annetun lain ~~sukupuolesta riippumatonta avioliittoa koskevan~~  
lainsäädännön ja eräiden siihen liittyvien lakien kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan:

- 1) avioliittolain muuttamisesta annettu laki (156/2015), ~~jolla muutettiin avioliittolain (234/1929) 1 §:n 1 momentti, 108 §:n 1 ja 2 momentti ja 115 §:n 1 momentti~~ ja avioliittolain muuttamisesta annettu laki (249/2016);
- 2) rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain muuttamisesta annettu laki (250/2016);
- 3) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 13 §:n muuttamisesta annettu laki (251/2016);
- 4) transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta annettu laki (252/2016);
- 5) uskonnonvapauslain 3 §:n muuttamisesta annettu laki (253/2016);
- 6) sairausvakuutuslain 1 ja 9 luvun muuttamisesta annettu laki (6/2017);
- 7) asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta annettu laki (8/2017);
- 8) työttömyysturvalain 1 luvun 7 §:n muuttamisesta annettu laki (9/2017);
- 9) kansaneläkelain 5 §:n muuttamisesta annettu laki (10/2017);



**Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp**  
**Vastalause**

- 10) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta annettu laki (11/2017);  
11) yleisestä asumistuesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta annettu laki (12/2017);  
12) toimeentulotuesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta annettu laki (13/2017).

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2017.

*Vastalauseen uusi lakiehdotus*

2.

## **Laki**

### **sairausvakuutuslain 9 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* sairausvakuutuslain (1224/2004) 9 luvun 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 luvun 7 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 903/2012, sekä

*lisätään* 9 luvun 6 §:ään uusi 2 momentti, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 437/2010 ja 678/2014, lailla 678/2014 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti sekä 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 903/2012 ja 678/2014, uusi 4 momentti seuraavasti:

9 luku

### **Vanhempainpäivärahat**

6 §

*Isyysraha*

---

Lapsen isällä on lapsen hoidosta vastatessaan 1 §:n 3 momentista poiketen oikeus isyysrahaan, vaikka lapsen äiti ja isä eivät elä yhteisessä taloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa. (Uusi 2 mom.)

**Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp**  
**Vastalause**

7 §

*Isyysrahakausi*

Isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 54 arkipäivältä, kuitenkin siten, että äitiys- ja vanhempainrahakaudella isyysrahaa maksetaan yhteensä enintään 18 arkipäivältä. Äitiys- ja vanhempainrahakaudella maksettava isyysraha voidaan jakaa enintään neljään jaksoon. Äitiys- ja vanhempainrahakauden ulkopuolella maksettava isyysraha voidaan jakaa enintään kahteen jaksoon. Oikeus isyysrahaan jatkuu, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta tai **adoptiolapsen** hoitoon ottamisesta on kulunut kaksi vuotta.

---

8 §

*Vanhempainraha*

Vanhempainrahaan on oikeus ~~välittömästi äitiysrahakauden päättyttyä~~ vanhempien sopimuksen mukaan joko lapsen äidillä tai isällä. Jos äiti ei osallistu lapsen hoitoon, isällä on lapsen hoidosta vastatessaan ~~tämän luvun 1 §:n 3 momentista~~ poiketen oikeus vanhempainrahaan, vaikka äiti ja isä eivät enää elä yhteisessä taloudessa.

**Lapsen isällä on lapsen hoidosta vastatessaan 1 §:n 3 momentista poiketen oikeus vanhempainrahaan, vaikka lapsen äiti ja isä eivät elä yhteisessä taloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa. Isän oikeus vanhempainrahaan alkaa lapsen hoitoon ottamisesta. Jos isällä on oikeus vanhempainrahaan tämän momentin nojalla, äidillä ei ole oikeutta vanhempainrahaan. (Uusi 2 mom.)**

---

10 §

*Vanhempainrahakausi*

Vanhempainrahaa maksetaan enintään 158 arkipäivältä välittömästi äitiysrahakauden päättymisestä lukien, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu. **Äitiysrahakauden katsotaan päättyvän 75 arkipäivän kuluttua lapsen todellisesta syntymäpäivästä, jos äidille ei ole maksettu äitiysrahaa. Jos äidillä ei ole vanhempainpäivärahoikeutta 1 §:n 1 momentissa säädetyn vakuuttamisedellytyksen puuttumisen vuoksi, isän vanhempainrahakausi alkaa 75 arkipäivän kuluttua lapsen todellisesta syntymäpäivästä.**

---

**Jos lapsen isällä on 8 §:n 2 momentin nojalla oikeus vanhempainrahaan jo äitiysrahakaudella, vanhempainrahakautta pidennetään niin monella arkipäivällä kuin lapsen hoitoon ottamisesta on äitiysrahakauden päättymiseen. (Uusi 4 mom.)**

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2017.

Tämän lain 9 luvun 6 §:n 2 momenttia, 8 §:n 2 momenttia ja 10 §:n 4 momenttia sovelletaan, kun isä on ottanut lapsen hoitoonsa lain tultua voimaan.

**Valiokunnan mietintö LaVM 1/2017 vp**  
**Vastalause**

---

Helsingissä 15.2.2017

Mika Niikko ps  
Antero Laukkanen kd  
Leena Meri ps  
Laura Huhtasaari ps